

מסכת תענית

פרק מאימתי

הקדמה

בדברים נוספים, כמו ענייני המשמרות והמעמדות שהיו בבית המקדש.

הפרק הראשון הן בעיקר בשני נושאים הקשורים לירידת הגשמים:

א. הזכרת הגשמים בברכה שניה של שמונה עשרה, באמירת "משיב הרוח ומוריד הגשם". וכן שאלת הגשמים בברכת השנים, באמירת "ותן טל ומטר לברכה", אימתי מתחילים להזכיר ולשאל, ואימתי מסיימים.

ב. כאשר הגשמים מאחרים מלבוא, מתי מתחילים להתענות עליהם, כמה תעניות גוזרים מחמת כך, כמה זמן ימשיכו להתענות אם לא נענו, ואיך יתנהגו בימים האלו.

מתניתין:

ב-א

מאימתי (1) **מזכירין** (2) בתפילה **גבורות**

כתב המאירי: עיקר הכוונה במסכת זו, לבאר ענייני התשובה והתפילה בזמן הצרות, ומה שצריך להתעורר האדם על כך בריבוי תפילות וצעקות ותעניות.

המסכת דנה בעיקר בשלשה ענינים עיקריים:

א. התפילה על הגשמים, מהיום שבו מתחילה "עונת הגשמים", והוא תחילת החורף, עד היום שמגיעים ימי הקיץ, שהם סוף עונת הגשמים, וכן, איך יש לנהוג בזמן עצירת הגשמים.

ב. התפילה על שאר הצרות, על אילו מהן מתענים, והיאך נוהגים באותן תעניות.

ג. הימים אשר מתענים בהם מחמת הצרות הקדומות שאירעו בהם, דהיינו, ארבעת הצומות.

ואגב העניינים הללו, דנה המסכת גם

והיעב"ץ כתב, שהביאור המכונה "תוספות" שעל מסכת זו, נעשה על ידי אחרון מאוד, ולא על ידי בעלי התוספות שבמסכתות אחרות. עיין שם.

2. מה ששנינו "מזכירין" ולא "זוכרין", מבאר התוספות יום טוב, משום שהמשנה מדברת על שליח הציבור. וזה על פי הירושלמי, האומר שאסור להזכיר את הגשמים עד שיכריז שליח הציבור "משיב הרוח ומוריד הגשם". והיינו, כדי

1. בתשובות אמרי בינה [למהר"ץ חיות, סימן ה'] הוכיח מכמה מקומות במסכת שלנו, שהביאור המופיע על הדף והמכונה "ביאור רש"י", אינו מרבינו שלמה יצחקי [המכונה רש"י], כיון שיש בו כמה סתירות מפירוש רש"י במסכתות אחרות. וכמו כן, לשון הפירוש שלפנינו אינו מקביל ללשונו של רש"י במסכתות אחרות. ועיין להלן טו א, בד"ה ובקבלה, ובמהר"ץ חיות שם. גם בספר מראה כהן כתב דברי מהר"ץ, עיין שם. וכן כתבו עוד אחרונים.